

DUADA SÜKUNET

El-hamdu lillâhi rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîran tayyiben mubâreken fîh. Alâ kulli hâlin fî kulli hîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ ve usvetinâ'l-haseneti muhammedini'l-Mustafâ ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi ihsânin ecma'îne't-tayyibîne't-tâhirîn.

Emmâ ba'dü;

Fe-kâle rasûlullahi sallallahu aleyhi ve sellem.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ
أَصَمًّا وَلَا غَائِبًا إِنَّكُمْ تَدْعُونَ سَمِيعًا قَرِيبًا
وَهُوَ مَعَكُمْ

Yâ eyyühe'n-nâsü irbe'û 'alâ enfüsiküm fe-inneküm lâ ted'üne esamme ve lâ ğâiben inneküm ted'üne semî'an karîben ve hüve me'aküm.

İmam Buhârî ve Müslim, Ebû Dâvud, Ebû Musa El-Eş'arî radiyallahu anh'dan rivayet etmişler bu hadîs-i şerîfi. Yani sağlam kaynaklarda kaydedilmiş olan bir hadîs-i şerîf.

Yâ eyyühe'n-nâsü. Buyuruyor peygamber efendimiz.

İrbe'û 'alâ enfüsiküm. Nefislerinize, nefisleriniz üzerine sakin olunuz. Yani nefisleriniz üzerine sakin olunuz.

İrbe'û. Er-rub'u veyahut er-rab' bi-ma'ne'l-vukûfi ve'l-intizâri yükâlü rabe'a'r-racülü rab'an izâ vekafe ve'n-tazara ve tehasse ve minhü kavluhüm

Evet bu bir tabirmiş.

İrbe'û 'alâ enfüsiküm. Bekleyiniz. Sakin olunuz. Kendiniz hoş tutunuz. Bekleyiniz. Yani aşağıda da;

İrfe'û asvâteküm bi'z-zikri ve'd-duâi 'alâ kadri mâ tesme'ûne enfüsekü.

Yani sesinizi, kendinizin duyacağınız kadar hafifletiniz. Öyle çok sesinizi yükseltmeyiniz. Şöyle zikri ve duayı bağırmadan, çağırmadan, vel vele, far fara, car cur, böyle bağırma yapmadan yapınız. Sakin olunuz. Kendiniz tutunuz efendim kendinize hâkim olunuz manasına. “Ey insanlar kendinize hâkim olunuz”.

Fe-inneküm. Çünkü siz. *Lâ ted'ûne esamme ve lâ ğâiben.* Kulağı ağır işiten birisine seslenmiyorsunuz ki veya burada olmayan, uzaktaki bir kimseye seslenmiyorsunuz ki, olmayan bir kimseye ta uzaklarda nerdeyse sesinizi duysun da cevap versin diye böyle bir bağırma ihtiyacı yok ki. Bağırmayın, kendinize hakim olun, sakın olun efendim kendiniz duyacağınız kadar duayı ve zikri öyle yapın. Bangır bangır bağırmayın.

Inneküm ted'ûne semî'an karîben. Çünkü siz duanızı, sizi her çeşit sesinizi işiten, her sözünüzü gizli gizli söyleseniz bile duyan, bilen, efendim *karîben* ve siz çok yakın Allahu Teâlâ hazretlerine dua ediyorsunuz. Bağırmanıza lüzum yok. Yani içinizden geçeni bile biliyor. İlla bağırmanıza lüzum yok. Fısıltı halinde konuşsanız da duyar. Efendim öyle onun için çok sesinizi yükseltmeyiniz. Sakin olunuz.

Ve hüve me'aküm. Ve o sizin yanınızda. Yani Allahu Teâlâ hazretleri yanınızda. Nerede olursanız olun. Karîb, yakın efendim ve semî, her sözünüzü işitiyor. Onun için sakın olunuz.

Bazıları dua ederken çok bağırıyor. Heye-candan, duygulanmaktan olabilir. Hac da,

umre de falan. Aman Ya Rabbi! Filan. Tabi İslami adab müsaade etmese, hakikaten insanlar neler yapar, gürültüden ortada durulmaz yani. Ama sakın sakın, kendimizin işitebileceğimiz kadar sesle, edepli edepli dua etmek, yalvarmak, yakarmak, niyaz etmek daha uygun. Onu tavsiye ediyor Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi vessellem burada.

Tabi en önemli olan noktada. Allahu Teâlâ hazretlerinin biz nerede olursak olalım bizimle beraber olduğu ve bize şah damarımızdan yakın olduğu. Bu çok önemli.

Bir insan, Allah'ın kendisine böyle yakın olduğunu, iyice içine, kafasına yerleştirirse imanın en yüksek derecesi bu. Nerede olursanız olun Allahu Teâlâ hazretleri sizin yanınızda, sizin yakın diye. Efendim bunu iyi hissedebilen, tam hissedebilen ve ona göre hareket edebilen kişinin imanın en kuvvetli oluyor. En kuvvetli iman bu oluyor.

Onun için bunun üzerinde biraz insanın kendisini uyandırması lazım. Gevşeklikten vazgeçmesi lazım. Efendim Allah'ın her yerde hazır ve nazır olduğunu ve her söyleneni duyduğunu, her işleneni gördüğünü unutmamak

lazım. İnsan o zaman edebini daha çok takınır. Cenâb-ı Hakk'ın huzurundayım. O beni görüyor diye daha iyi kul olur. Tavsiye edilen, istenen nokta bu, önemli olan nokta bu.

a. İbadette Edep

İkinci Hadîs-i Şerîf.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ لَا يَقْتُلْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَلَا يُصِبْ
بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَإِذَا رَمَيْتُمُ الْجَمْرَةَ فَارْمُوا بِمِثْلِ
حَصَى الْخَذْفِ

*Yâ eyyühe'n-nâsü lâ taktül ba'düküm
ba'dan ve lâ yusib ba'düküm ba'dan ve izâ ra-
meytümü'l-cemrate fe'r-mû bi-misli hase'l-
hazfi.*

Ahmed ibn Hanbel, Ebu Davûd, İbn Mâce, Taberanî, Beyhâki, Ümmü Cündüb el Eziye rıdıyallahu anha'dan bir hanım sahabeden rivayet etmişler ki:

Peygamber efendimiz diyor ki:

Yâ eyyühe'n-nâsü!

Ey insanlar!

Lâ taktül ba'düküm ba'dan. Birbirinizi öldürmeyin, izdihamdan, itişip kakışmadan efendim birbirinizi ölümüne sebep olmayın.

Ve lâ yusib ba'düküm ba'dan. Birbirinize de atmayın, birbirinize vuracak, birbirinize gelecek şekilde de atmayın, dikkat edin.

Ve izâ rameytümü'l-cemrate. Şeytan taşlamada taşı atarken.

Fe'r-mû bi-misli hase'l-hazfi. Efendim sapan taşı gibi ufak taşı atın, yani koca taşı alıp ta kimisi terlik fırlatıyor, kimisi eline geçerse onu şemsiyeyi fırlatanlar vs. öyle şey yok. Yani şöyle sapanın içine konulup ta çocukların attığı gibi, küçük efendim taş atın. Attığınız zaman öyle iri taşlar atmayın. Birbirinize de gelmesin, attığınız şey, birisinin kafasına, ötekisinin gözüne. Çünkü etrafı çepeçevre çevriliyor da atılıyor ya şeytan. Oradan hızla atarsın, karşı taraftakinin kafasına gelir, gözüne gelir, rahatsız eder, dikkat edin diyor.

Birde birbirinizi itip kakıp, düşürüp ezip öldürmeyin diye tavsiye buyuruyor. Ama yine de her sene şeytan taşlamada nice nice insan ölür. Usul bilmezler iş. Usul bilse, öğretilse

efendim o zaman kazalar asgariye iner. Şeytanı taşıyor, taşıladıktan sonra bu tarafa geliyor. Biz bu tarafa doğru gidiyoruz, vazife yapmaya gidiyoruz, bizimle karşı karşıya geliyor. Bütün izdihamı yapan, ortalığı karıştıranlar onlar. Yeniden yeniye bu işin böyle olduğunu anladılar. Şeytan taşıyanları geriye götürmüyorlar. Oradan bu tarafa geçişi askerler engellemeye başladılar, biraz daha rahatladı. Ama yine de Mina'da bayramın üçüncü günü şeytan taşıyıp ta gitmekte olabilir, dördüncü güne kalmakta olabilir diye müsaade olduğundan, üçüncü günde gitme müsaadesi. Bazıları ben memleketime, Medine-i Münnevvereye vs. erken gideceğim diye üçüncü gün, öğle üzeri şeytanı taşıyıp gitmek istiyor. Herkeste aynı fikirde olanlarda, o vakitte oraya gelince, üçüncü gün en tehlikeli zaman oluyor, öğle civarı. En kalabalık zaman oluyor. İtilen, kakılan eğer zayıfta sendeledi aşağı düştüyse, aşağıdaki insan kalkamıyor, ezilip gidiyor artık o, kalabalığın altında kalıyor yani. Kimseye de şey yapamıyorsun. Dur, et demek filan kâr etmiyor.

Ama efendimizin tavsiyesi bak şey; birbirinizi öldürmeyin, birbirinizin attığı ötekisine

gelmesin, dikkat edin filan, tarzında. Müeddep müeddep yapmak lazım bu işleri.

b. Selâmı Yaymak ve Kardeşliği Güçlendirmek

Ve üçüncü hadîs-i şerîf,

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ
وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ
تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ

Yâ eyyühe'n-nâsü efşü's-selâme ve et'imü't-ta'âme ve sülü'l-erhâme ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâmün tedhulü'l-cenete bi-selâmin.

Bu hadîs-i şerîf'te, Ahmed b. Hanbel, Hâkim, Taberânî, Beyhakî, İbn Mâce, Tirmizî gibi, Dârimî gibi kaynaklarda rivayet edilmiş Abdullah b. Selâm radiyallahu anh'dan. Tirmizî sahîh hadîstir diye buyurmuş.

Peygamber efendimiz buyurmuş ki; bu rivayetten öğrendiğimize göre:

Yâ eyyühe'n-nâsü!

Ey insanlar!

Efşü's-selâme. Selâm'ı aşikâre verin birbirinize. Selamü aleyküm, Selâmü aleyküm, Selâmü aleyküm duyulacak gibi aşikâre selâm'ı duyacak gibi verin, ifşa edin, yani gizli yapmayın.

Sırrı ifşa etmek demek, ne demek?

Sırrı ifşa etmek gizlemek demek. Selâm veriyor gizli, duymadık ki efendim fıs fıs yavaş olmaz. Selâm'ı aşikare eyleyin. Bir. *Efşü's-selâme.*

Ve et'ümü't-ta'âme. Yemekte yedirin birbirinize. Buyurun bizim eve gidelim, çorbayı bizde içelim. Buyur bize misafir gel, davet ediyorum vs. yemek yedirin. İki.

Ve sılı'l-erhâme. Akrabayı sıla-i rahim yapın, gözetin, kollayın, ziyaret edin, yardım edin. Akrabaya karşı vazifeleri de yapın.

Ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâmün. İnsanlar uyuyorken, geceleyin kalkın, namaz kılın, teheccüd namazı kılın.

Tedhulü'l-cennete bi-selâmin. İnşallah bunları yaparsanız, böyle bir Müslüman olursanız, cennete selamete girersiniz diyor peygamber efendimiz.

Neymiş?

Selâm vermek. Para ile değil. İstediyin kadar selâm ver. Parayla, pulla değil. Vergisi yok, bir şeyi yok. Ama çok büyük kazancı var. Selâm vermek kolay.

Et'imü't-ta'âme. Yemek yedirin.

اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ

İtteku'n-nâra ve lev bi-şikki temratin.

Yarım bir hurma ile bile olsa cehennemden korunun diyor. Yemeğinde ille dokuz türlü yemekle büyük bir ziyafet olma mecburiyeti yok. Bir simit bile versen yeter. Bir yarım bile yetiyor da, bir simit yetmez mi?

O bile yeter. Yemek yedirin. Yani açsa doyurun. Karşılaştığınız zaman selâm verin. Ve akrabayı unutmayın, takip edin, kollayın gözetin, arayın sorun, yardımcı olun, halini hatırını sorun. Fakirse mali bakımdan hediye verin, sadaka verin, zekât verin, destek olun yani. Akrabaya da dikkat edin. Ve gece namaz kılın. Gece artık efendim herkes uykuda, riya, gösteriş imkanı, ihtimali yok, sessiz. İnsanın kendisini duyması, dinlemesi, iç alemine yönelmesi de mümkün ve feyizde çok olur. Efendim

tam böyle evliyâullahın efendim çok sevdiği zaman gecedir. Bunları yaparsanız cennete selamete girersiniz buyurmuş.

Bu hadîs-i şerîfin ravisi Abdullah b. Selâm Yahudi âlimiydi. Yahudi idi. Peygamber efendimiz Medine-i Münevvere'ye gittiği zaman, hicret ettiği zaman, Medine-i Münevvere'de bir Evs kabilesi vardı, bir Hazrec kabilesi vardı, birde Yahudi kabileleri vardı. Onlar kalelerde kalıyorlardı. Yakın yakın kalelerde kalıyorlardı. Ben bu kalelerden bazılarını gördüm, harabelerini ziyaret ettim gördüm, etrafı telle çevirmişler filan. Efendim Yahudi kabileleri vardı, kendilerinin muhkem kaleleri vardı, böyle aşağı Arap'lar, çapulcular saldırmasın diye güzel kaleler yapmışlardı kendilerine. Havraları vardı, Yahudi ibadethaneleri vardı. Hahamları vardı. Peygamber efendimiz havralarına, hahamlarına onlara gidip, onları İslam'a davet etti. Ben ahir zaman Peygamberi Muhammed'i Mustafa'yım. Tevrat' ta zikri geçen ahir zaman peygamberi benim. Bana tabi olun. Kitabınızda bahsedilen peygamber benim diye onları davet etmişti.

Tabi bir kısmı, çeşitli hesaplar, menfaat duyguları veyahut kibir veyahut efendim mad-diyat yüzünden inanmadılar. İnananlardan bir tanesi bu Abdullah b. Selâm. Havraya gittiği zaman, peygamber efendimiz söyledi söyledi, dinlediler dinlediler gık demediler. Hayırda di-yemediler. Çünkü doğru söylüyor. İnkâr ede-mediler. Çünkü dosdoğru söylüyor, şaşırıyor-lardı. Allah Allah. Bu Araplar böyle eskiden hiç bilmezlerdi bizim kitaplarımızı. Bizim kitapl-ığımızın en derin meselelerini bunlar nasıl bili-yorlar? Şaşırıyorlardı. Oradan da anlıyorlardı peygamber efendimizin hakiki Peygamber ol-duğunu, oradan da anlıyorlardı. Gık diyemedi-ler. Gık diyemediler efendimiz bekledi, ses çıkmayınca, kalktı ayrıldı, tebliğ vazifesini yapmıştı, ayrıldı. Arkasında bu koştu, Abdullah b. Selâm radiyallahu anh. Bunun hakkında bazı âyetlerde indi.

Böyle bazı ehli kitaptan bazıları, gözü yaşlı, imanı kuvvetli efendim niye rabbimize inanmayalım, niye onun Peygamberine inan-mayalım derler diye inanırlar filan diye bu gibi mübarekler hakkında ve bunun hakkında âyet filanda indi. Bu Abdullah İbn Selâm önemli bir âlim. Bu koştu geldi. Dedi ki;

Ya Resûlullah!

Ben şahadet ederim ki, sen ahir zaman peygamberisin. Söylediklerinin hepsi doğrudur. Haktır. Tevrat'ta hakikaten böyledir. Senin dediğin gibidir. Bunlar kibirlerinden efendim işte bazı duygulardan dolayı evet diyemediler, ben inandım dedi. Abdullah b. Selâm Müslüman oldu. Bunun Müslüman olmasının da uzun şeyi var. Efendim şekli var, anlatılması lazım gelen bir şekil.

Gelmiş Peygamber sallallahu aleyhi ves-sellem efendimize demiş ki:

Ya Resûlullah!

Beni Yahudilerden sorun demiş. Nasıl bir insan olduğumu sorun demiş.

Niye?

Çünkü demiş ben Müslüman olmak istiyorum, önce sorun.

E niye?

Çünkü ben Müslüman olunca, bana iftira eder bu adamlar. İlk önce ben Müslümanlığımı ilan etmeden evvel nasıl bir insan olduğumu Yahudilerden sorun dedi. Sezinledi mübarek olacakları.

Efendim peygamber efendimizde yahudileri çağırıldı. Sizin bir âliminiz varmış, Abdullah b. Selâm diye. Efendim bu nasıl bir kimsedir?

O dediler, söz yok, çok muhterem bir insan, çok iyidir, çok âlimdir, çok dürüştür, çok şöyledir, çok böyledir meth ettiler yani. Peki dedi o Müslüman olursa ne yaparsınız? Yok haşa olmaz, yapmaz filan. Başladılar böyle heyecanlandılar. O'da perdenin arkasında duruyordu.

Çıktı dedi ki:

Ey Yahudi cemaati!

Bilin ki, ben hak din olan İslam'a girdim. Sizde İslam'a girin filan dedi. Öyle bir zat yani Abdullah b. Selam. Bu hadîs-i şerîf'te, Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi vessellem, Kubâ'ya geldi, birkaç gün orada kaldı, oradan Medine'ye geldi. O ilk gelişinde olmuş, Abdullah b. Selâm demiş ki; bakalım bu Peygamber olduğunu söylüyor da, o zat gelmiş buraya, şunu bir gideyim inceleyim demiş. Gitmiş Peygamber efendimizin meclisine, girmiş, kendisini tanıtmadan yani kalabalıkla beraber, girmiş içeriye.

Diyor ki kendisi sonradan anlatırken;

Fe-izâ vechühû leyse bi-vechi kezzâbin.

Bir de baktım ki, yüzü pür nur, hiç yalancı insan yüzü değil. Peygamber efendimizin yüzünü görünce, simasından Peygamberlik nurunun şaşasından, efendim şey yapmış. Hiç, asla yalan söyleyecek bir insan değil. Oradan şey yapmış. Sözlerine dikkat ettim. Bakalım neler söylüyor?

Yani iyi şeyler mi söylüyor, benim ilmimi irfanıma göre, bir anlayım filan diye işte bunları söylüyor Peygamber efendimiz.

Selâm'ı yayın. Efendim sonra selâmı yayın bir. Yemek yedirin iki. Akrabayı ziyaret edin üç. Efendim geceleyin herkes uykuda iken namaz kılın dört. Cennete selametle girersiniz diye. Bunları da beğenmiş. Yani güzel şeyler tavsiye ediyor. Tam Musa aleyhisselam'dan beri peygamberlerin şey yaptığı, güzel şeyler söylediği oradan da anlamış. Kendisinin de isminde selâm var, Abdullah b. Selâm. Babasının adı Selâm Abdullah b. Selâm rivayet etti hadîs-i şerîfte; *Efşü's-selâme* diye başlıyor. Selâmı yayın diye. Yani soyadı ile kendisinin rivayet ettiği hadîste de bir böyle şeylik var. Oradan eskiden beri hatırımda kalmıştı benim,

böyle bu durumu. Bu mübarek zatın Allah şefaatine erdirsin. Sonra Kur'an-ı Kerîm tefsirini okudukça, hep bakıyorum, Yahudilerle, Ehli Kitap'la ilgili âyetler geçtikçe, hep bunun ismi de geçiyor, bu mübareğin adı geçiyor.

Yani samimi Müslüman olmuş bir kimse. Allah şefaathlerine erdirsin.

El Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

